

Makt och plats. Att analysera
relationen stad – land.

Malin Rönnblom, statsvetenskap,
Karlstads universitet

”- Det kanske är därför Linnéa Carlsson är så uppmärksammad nu, för att 35-åriga kvinnor i glesbygden har upptäckt den feminism som vi skrev krönikor om för fem år sedan. Det kanske är superprogressivt för många när Stina Wolter springer naken genom en hotellkorridor, det kanske verkligen hjälper folk, och då får det väl vara så då, säger Moa Wallin”

(Greta Thurffjell, DN, 21 oktober 2018).

Ett eget rum? Kvinnors organisering möter etablerad politik (2002)

”Vad är det för politiskt med kvinnors organisering i glesbygd? De bara saftar, syltar och tovar mössor”

(Konferens om kön och politik 1994)

Krönika i Curie (2016)

”Visionen i länet är starka, växande städer som lever i symbios med en uppkopplad landsbygd – en modern region som värnar och erbjuder variation och dynamik – i upplevelser likväl som geografi och demografi. Den målbilden ger goda förutsättningar för hållbara platser. Västerbotten kan också ta rollen som platsen där det finns en utbredd insikt om samspelet mellan stad och land.”

(Västerbottensdagarna på Grand 2016, program)

Varför vet jag så mycket om Slussen?
(Sverker Olofsson, Västerbottensdagarna på Grand 2016)

Ett urbant tolkningsföreträde? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy (2014)

Ett urbant tolkningsföreträde? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy

Att studera hur landsbygden skapas i några olika policies utifrån vilka problem och lösningar som skrivs fram.

En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (Skr. 2008/2009: 167)

Den nationella innovationsstrategin (2013)

Boverkets Vision för Sverige 2025

Kritisk policyanalys (Carol Bacchi, 1999, 2009)

Syn på policy som konstituerande, politiken reagerar inte på problem, de "skapar" problem. Politiken är aktiv.

Betyder inte att detta är en medveten process som syftar till att föra medborgarna bakom ljuset, all policy handlar om förändring, och när man föreslår åtgärder utgår man också från ett, eller flera, explicita (och ofta implicit) problem.

Fokus på effekter:

- de sätt som subjekt (grupper/människor) görs
- vad som kan sägas och inte kan sägas, ex att något blir närande och något blir tärande ...
- materiella förhållanden, resurser, "investeringar"

En form av maktanalys

Landsbygden är bra

”Sveriges landsbygder och de människor som bor där är en enorm resurs och tillgång för hela landet. Denna skrivelse slår fast regeringens positiva syn på landsbygderna. Regeringen vill nyansera och vända den bitvis negativa och schabloniserade bilden av landsbygderna som ibland förekommer i samhället och istället lyfta fram de positiva värden som Sveriges landsbygder representerar”

En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (Skr. 2008/2009: 167, s 5).

Landsbygden är särskild

”Även om landsbygdsområden, från ett socialt och ekonomiskt perspektiv, på många sätt är väl integrerade med tätorter och städer och att de kompletterar och förstärker varandra, finns det samtidigt grundläggande skillnader mellan stad och land. Landsbygderna har vissa särskilda förutsättningar som måste beaktas. De präglas av längre avstånd, gleshet och sin speciella fysiska miljö, exempelvis natur- och kulturlandskapet, rika naturresurser och en särpräglad bebyggelsemiljö. ... För att uppnå målet om en hållbar tillväxt i alla delar av landet måste landsbygdens ”*särskildheter*” hanteras i det politiska systemet” (s5-6).

Vad är (blir) problemet?

Sammantaget leder strategins ansats till att följande problem måste lösas:

- bilden av landsbygden
- landsbygdens särskildhet
- landsbygdens brist på utvecklingskraft

”Det finns två särdrag som förenar Sveriges landsbygder och som avgränsar dem från städer och tätorter. Det ena är att landsbygderna präglas av sin speciella fysiska miljö; exempelvis natur- och kulturlandskapet, naturresurserna och den särpräglade bebyggelsemiljön. Det andra särdraget är avstånd, tillgänglighet eller gleshet som påverkar i princip alla aktiviteter som människor utför” (s 19).

Inte (enbart) till för sig själv ...

Landsbygdernas långsiktigt goda utvecklingsförutsättningar ska tas till vara på ett bättre sätt än tidigare. Detta för att bidra till sin egen och hela landets utveckling och hållbara tillväxt” (s5).

”De särskilda och attraktiva natur- och kulturmiljöer samt kulturreсурser som finns i många landsbygder utgör en stor utvecklingspotential och en värdefull resurs för hela landet. Dessa miljöer ger bland annat möjligheter till ett attraktivt permanent- och deltidsboende, rekreation och rehabilitering , ett riktigt friluftsliv samt en utvecklad turism” (s 7).

Därför behövs en sammanhållen landsbygdspolitik

”Det finns både möjligheter och utmaningar i landsbygderna. I landsbygderna finns ett vitalt näringsliv med höga produktionsvärden som måste ges goda förutsättningar att möta framtida marknader. *En del av detta näringsliv utgår från platsbundna resurser som är viktiga för Sverige som helhet. Bland annat är landsbygdernas natur- och kulturmiljöresurser viktiga för att ta Sverige in i en biobaserad och fossilfri ekonomi och för att göra Sverige till en utvecklad besöksnation. Därför är det viktigt med befolkade, aktiva och växande landsbygder*” (Slutbetänkande av den parlamentariska landsbygdskommittén, SOU **2017**: 1, sida 1).

Landsbygden ska alltid göra det själv ...

”Regeringen ser positivt på flexibla och lokalt anpassade lösningar för en god tillgång till service. Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i hög grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Frivilliga insatser görs inte sällan för att höja kvaliteten i den kommersiella och offentliga servicen och för att ta tillvara möjligheter som finns i den lokala miljön. ... Den lokala nivån har lång erfarenhet av sektorsövergripande arbetssätt som bör kunna komma andra aktörer till godo” (s 126).

Slutsatser

Benämningens politik:

- "Neutralt" (Innovationsstrategin)
- Ensidigt (Landsbygdsstrategin)
- Tvåsidigt (Boverket Vision 2025)

Vikten av problemformuleringar, inte enbart visioner

Behovet av politisering

(Etablerad) politik och det politiska

“...by “the political” I mean the dimension of *antagonism* which I take to be constitutive of human societies, while by “politics” I mean a set of *practices* and *institutions* through which an order is created, organizing human coexistence in the context of conflictuality provided by the political.”

Chantal Mouffe, 2005: 09

Nya former för styrning

Från government to governance ...

Nätverk, partnerskap, kluster ... alla ska vara med!

Genomskinlighet och utkrävande av ansvar?

Styrning på avstånd

Självstyrning

Styrning genom granskning och utvärdering – audit society

Managementbyråkrati (Patrik Hall, 2011)

Marknadens logiker präglar politiken, framför allt genom det som kallas New Public Management, är det som idag präglar offentlig politik.

Styrning genom krav på effektivitet, excellens, best practice och konkurrens,

som följs upp genom:

granskning och utvärdering, genom praktiker som kvalitetssäkring och effektivitetsmått

Den rätta vägen finns, det politiska kommer i skymundan ...

”En särskild landsbygdsbedömning av konsekvenserna för landsbygderna av regeringens beslut genomförs”

”Som kommittén noterar i sitt delbetänkande har frågor om landsbygden inte alltid en självklar plats i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Frågorna kan ha svårt att hävda sig i konkurrensen om utrymme och resurser på den regionala nivån. De aktörer som ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet kan också behöva utveckla sin roll när det gäller arbetet med landsbygdernas utveckling och tillväxt” (SOU 2017:1 s 197)

”En landsbygdsbedömning ska ge en översiktlig beskrivning av ett förslags konsekvenser för landsbygderna. Genom en sådan bedömning uppmärksammas konsekvenserna tidigt i processen, vilket gör det möjligt att utveckla förslaget så att det blir så gynnsamt som möjligt för landsbygderna. Ett förslags konsekvenser för landsbygderna ska redovisas genom att ett särskilt frågeformulär för landsbygdsbedömning ifylls. I de fall förslaget har konsekvenser för landsbygderna ska formuläret bifogas den gemensamma beredningen och vid delning av ett förslag till beslut. Den enhet som är ansvarig för landsbygdsfrågorna ska sedan följa upp att en landsbygdsbedömning görs och vid årets slut göra en sammanställning av hur många beslut som tagits med och utan en sådan bedömning” (SOU 2017:1 s 197)

Ett avpolitiserande skifte ...

Bengt Göransson *Tankar om politik* (2010)

Från medborgare till konsument

Från frihet till valfrihet

Från regionalpolitik (platspolitik) till ...

konkurrenspolitik och jordbruksstödspolitik

”Läser” landsbygden genom staden

Urbant tolkningsföreträde

Makt – som process, som relationell och produktiv.

Priviligierade positioner är tysta, men det självklara behöver en utsida.

Det urbana skapas i relation till det rurala, och tvärt om. Det urbana behöver det rurala Andra. Förändringsansvar hamnar på de Andra.

Rumslig/territoriell maktrelation, som kan kombineras med andra samhälleliga maktrelationer, som genus, klass och etnicitet.

Avsaknaden av ett varför!

Platspolitik?

Mot en rurban analys – och politik? (2018)

Det rurbana ifrågasätter ett urbant tolkningsföreträde. Vad möjliggörs och vad begränsas i olika former av *platspolitik*?

Analysen tar sitt avstamp i marginalen, i utsidan, från positioner som i rådande samhälle framställs som periferier. Ett slags kritiskt perspektiv på rum. Skapar på så sätt en slags rurban metodologi.

(Tillsammans med Nils Björling, Chalmers arkitektur)

Rurban Planning Talks, Mariestad

